

REPORTÁŽ

Detský folklórny súbor Klnka z Bratislavы nás reprezentoval v ďalekom Peru

Čierny orol so zlatou korunkou

Peru je malý zázrak. Bol som v Južnej Amerike, v Mexiku, v Nikarague aj v Ekvádore so SL'UK-om v roku 1987 a neviem na tento zážitok dodnes zabudnúť. O Peru každý, kto rozumie kultúre Inkov, rozpráva s veľkou úctou. A keď som si uvedomil, že vlastne ešte celkom malé deti a trochu starší podrastení mládenci a dievčatá majú odcestovať cez more na vystúpenie do tejto čarovnej krajiny, musel som si na to zvykať. Synovi Lukášovi som vďačný, že moju vnučku Marínu odmalička viedol k láske k slovenskému ľudovému umeniu. Práve folklórny súbor Klnka z Bratislavы-Dúbravky, kde aj ona tancuje, dokazuje, že mestské deti vedia tancovať a spievať folklór zanietenejšie ako deti z vidieka. To je dobré zistenie, že krása a tradícia žijú, že úcta k umeniu predkov zostáva silnou hodnotou.

Drahoslav MACHALA – Foto: Ľuboš URBAN

Tak sa podme na chvíľku pozrieť, čo sa to vlastne v Peru v auguste 2013 stalo. Až keď sa vrátili po veľmi úspešnom zájazde, uvedomil som si, čo vlastne mladé slovenské tanečnice a tanečníci videli a ako tam reprezen-

neho lúčničiara zo speváckeho zboru Lúčnice Milana Semíka. Lebo práve tieto festivaly sa vybavujú cez CIOF a IOF, cez medzinárodné a svetové folklórne spoločnosti. A tak na základe súhlasu rodičov sme začali zháňať

mesta Slovenskej republiky z Bratislavы s názvom KLNKA.

Trujillo je historicky zaujímavé staré mestečko, kde sa odohráva štyri dni celý festival. Naozaj úžasným zážitkom boli pouličné sprievody. Viete si

zentovali myjavské tance a región Myjava a z východného Slovenska najmä regióny Šariša a Zemplína. A nemôžeme zabudnúť na tie z okolia Detvy – tie zaujali krojom, najmä tí holopukáči. Tiež sme tancovali tance z okolia Tren-

ukázať, lebo príležitosť na to, aby bola Klnka v televízii, je pomerne málo. Dokonca aj úspechom, ktoré naše súbory získavajú na vystúpeniach v zahraničí, nevenuje najmä verejnoprávna televízia a rozhlas takmer nijakú pozornosť.“

■ NA OKRAJI ZÁUJMU

K tomuto postrehu pripojil názor manažér Peter Saňka: „Je to veľmi zvláštna črta, že my Slováci, ktorí máme nesporne najbohatší a jeden z najkrajších folklórov čo do pestrosti na svete, tak naše masovokomunikačné prostriedky venujú folklóru len okrajový záujem aj priestor na prezentáciu. Osobitne, ak je tu verejnoprávna televízia. Ukazujeme všetko iné, len nie ten nás nádherný folklór.“

A Inka Saňková problematiku ďalej rozšírila: „Je to možno aj širší spoločenský problém, lebo ten záujem médií o prezentovaní slovenského folklórneho umenia má za následok, že tým, čo tancujú folklór, sa daktori primitívnejší spolužiaci dokonca posmievajú, prečo tancujú folklór, ak je v móde práve dajaký hip-hop. Lenže tieto prístupy spolužiacov sa ihneď zmenili, keď prišiel atraktívny zahraničný zájazd a s ním aj úspech, ako to bolo napríklad teraz v Peru. Lebo zatial čo naši tanečníci cestovali po namáhavom tréningu cez prázdniny na zájazd do Peru, ich spolužiaci tak akurát sedeli doma pred televízorom. Klnkári spoznávali ďaleký svet a získavalí tam úspechy aj nemalú slávu. Potom sa tie prístupy z podceňovania radikálne zmenia na prístupy záujmu o slovenský folklór, na prejav významosti a obdivu. To už je ten slovenský syndróm: my musíme vyjsť za hranice a dosiahnuť tam úspech, aby nás uznali doma, že sme špičkový súbor.“

Zvláštna je táto „módná maniera“, že niektorí súčasní manažéri slovenského umenia stále podceňujú folklór, akoby patril do 19. storočia. Pritom aj Štefan Nosál s týmto umením dosiahol

v meste Trujillo, ktoré sa rozkladá na prehodoch rieky Moche a ústí do Pacifiku. Druhé najväčšie mesto v Peru Trujillo je centrom prehistorických kultúr Moche a Chimu, ktoré žili dávno pred Inkami a pred expanziou španielskych dobyvateľov. Nezávislosť Trujilla od Španielskeho kráľovstva vyhlásili 29. decembra 1820 a mesto dostalo od roku 1822 honor už v názve Čestné a záslužné mesto vlasti pre rolu, akú izohralo v boji za nezávislosť. V erbe sú čierneho orla so zlatou korunkou.

■ TRADIČNÁ MARINERA

Z hľadiska kultúrnych tradícií považujú Trujillo za hlavné mesto tradičného tanca Peru „marinera“, a najmä za hlavné mesto kultúry. Peruánci, ktorí žijú v Trujillu, majú dar svojpozemocne organizovať viaceré festivaly a kultúrne udalosti, napríklad Národný festival marinera, Jarný festival v Trujillu, ale aj Medzinárodný knižný festival, ktorý je skutočne svetovou udalosťou.

Sem, do tohto čarovaného regiónu prileteli tanečníci Klnky z Bratislav, z mestskej časti Dúbravka. O zájazde mi porozprávali vedúca tohto súboru Ingrid Saňková, manažér Peter Saňka a lekár výpravy MUDr. Ľuboš Urban.

„Okrem toho, čo ste o Trujillu do teraz spomínali,“ povedala nám Inka Saňková, „je to aj mesto večnej jari – La Ciudad de la Eterna Primavera, lebo má úžasne príjemné počasie počas celého roka. Vody rieky Moche tu využívajú kmene Mochicas a Chimus. Mesto má takmer milión obyvateľov. Ten malý zázrak reprezentovať slovenské folklórne umenie na vzácný juhoamerický kontinent sa stal tak, že prišlo pozvanie na podujatie Festidanza práve v Trujillu v Peru. Bolo to veľmi lákavé. Museli sme však najskôr dobre porozmýšľať, ako sa s tým vynovať, a odpovedať si na otázku, či sa vôlebne na takýto veľký a ďaleký zájazd s deťmi vydáme, či nás podporia rodičia detí, ktoré u nás tancujú. Zároveň sme museli začať stavať primeraný program, ktorý sme museli dramaturgicky povzbierať. A keďže dostatok detí prejavilo záujem, tak sa sen začal meniť na skutočnosť. Pozvanie sme dostali od agentúry Canzona od bývalého sláv-

trasu, vedľa sme sa museli prepraviť na veľmi vzdialený kontinent. Mali sme teda na to pol roka, aj to, aby sme pripravili program, čo sa týka jednotlivých vybraných tanečných čísel. Aby program vyhovoval aj temperamentu tamojšieho juhoamerického publiku. Viac sme sa venovali tomu, aby boli deti dobre fyzicky pripravené, aby boli v kondícii, lebo sme museli rátať s tým, že to bude fyzicky veľmi namáhavý zájazd. A, samozrejme, museli sme s deťmi aj rodičmi zládovať ich programy, predsa len prišli letné prázdniny, tak si rodiny museli prispôsobiť program a plánovanie rodinných dovoleniek.“

Napokon prišiel august 2013 a Klnka letela do Peru. Už sa nedá hovoriť o malých folkloristoch, lebo na perúansky zájazd „pomieshali“ v súbore Klnka deti od osiem do sedemnáť rokov. Cestovalo 26 detí a s nimi štyria dospelí ako vedúci. „Priznám sa, mali sme čo robiť, a museli sme mať oči na stopkách,“ priznáva Inka Saňková.

Zaujimalo ma tiež, aký je to typ festivalu, či ho v Trujillu organizujú pre nejakú špeciálnu príležitosť a či sa na ňom zúčastňujú aj nejaké zahraničné folklórne súbory a odkiaľ.

Inka Saňková: „Zúčastnili sme sa na 16. ročníku Medzinárodného festivalu FESTIDANZA v Trujillu, na ktorý prišlo štrnásť folklórnych súborov a medzi nimi domáci perúansky, ktorý bol zástupcom folklóru Latinskej Ameriky. Pozvali sem aj dva európske súbory zo Slovenska a z Estónska. My z Klnky sme boli jediní so zmiešaným vekom, lebo to bol skôr festival pre súbory dospelých. Ukázalo sa to ako veľká výhoda, lebo práve takáto naša rôznorodosť, a najmä úžasná mladost slávila v Trujillu u obecenstva veľké úspechy a veľký záujem. Osobitný záujem budilo to, že pre nich vystupovali slovenské deti z hlavného mesta Slovenska z Bratislav. Na tomto festivale ešte nikto nebol z Európy, takže sme okrem Slovenska reprezentovali vlastne aj európske folklórne umenie. Preto agentúra, ktorá nás zájazd pripravovala už pol roka dopredu, robila reklamu a informovala perúanskú verejnosť o tom, že príde detský súbor z hlavného

dicia Juznej Ameriky slavna. Oni s ich južanským temperamentom sa skrátka radi prezentujú na ulici, vedľa aký je známy brazílsky festival v Riu de Janeiro. Samozrejme festival v Trujillo nemal takú veľkosť ani pompéznosť a parádu, ale predsa len je výnimočný. Museli sme si dokonca s naším súborom Klnka jeden sprievod nacvičiť, lebo všetky súbory tam prileteli skôršie ešte pred samotným začiatkom festivalu. Po tej pouličnej paráde nasledovalo oficiálne otvorenie medzinárodného festivalu, ktorý sa odohrával v športovej hale. Hlavné programy aj vystúpenia Klnky bývali večer. Okrem toho sme absolvovali aj populárnejšie vystúpenia v školách. A práve to boli asi najkrajšie zájazdity, lebo hned po vystúpeniach sa naši mladí Bratislavčania premieshali s mladými Peruáncami, vymieňali si adresy, maily a facebookové adresy, nadväzovali sa spontánne kamarátstva. A prichádzali tisícky otázok. Rovesníci našich mladých tanečníkov z Peru sa vypýtovali na všetko: kde trénujeme, či nás to baví, skrátka také všetečné otázky, ktoré obvykle padajú z úst súčasných mladých ľudí.“

■ NEŠETRILI POTLESKOM

Človek, ktorý nie je priamym účastníkom takého zájazdu, sa zaujíma, ako prijímal Peruánci nás slovenský folklór? Vedúca súboru Inka Saňková odpovedala: „Som veľmi spokojná, lebo slovenský tanečný program či na školách, či na večerných vystúpeniach prijímal Peruánci s veľkým záujmom a prejavovali to veľmi temperamentne aj veľkou spontánnosťou. Veľmi ich prekvapilo, že naše deti dokázali držať v temperamente aj vo fyzickom nasadení také tempo ako súbory dospelých. Peruánci chceli od našich dievčat a chlapcov, aby sa s nimi donekonečna fotografovali a aby im rozdávali autogramy. Musím priznať, že naše deti na svoj vek vystupujú veľmi sebavedome a suverenne a som rada, že môžem povedať, že sa veľmi dobre správali a aj reprezentovali našu slovenskú vlast. Diváko zaujalo, aký je slovenský folklór rôznorodý, sledovali naše preobliekanie do rôznych krojov. V programe sme pre-

do programu sme zaradili aj temperamentný cigánsky tanec, ten mal veľký úspech. Pritom mal každý tanec iný rytmus, iný temperament v umeleckom vyjadrení.“

Vždy, keď ide Klnka na zahraničný zájazd, tak sa dramaturgicky usilujeme poskladať program tak, aby bol najmä pestrý, aby sa v ňom striedali rytmus, aby sa v programe vyskytovali aj rôzne kroje z rozličných slovenských regiónov. Rovnako starostlivo vyberáme i hudbu, ale najmä, aby boli zastúpené jednotlivé regióny slovenského folklóru. Preto sme do programu zaradili párové tance a rovnako sólo dievčenské aj chlapčenské. To sa veľmi divákom páčilo a oceňovali to častým potleskom, lebo v Južnej Amerike sa potleskom nešetri. V Južnej Amerike – tam ľudia tancom žijú. Oni od narodenia tancujú, samozrejme tancujú aj v mladosti, už sa vykrúcajú od detských liet. Tanec je tam typickým prejavom ľudského správania sa a spontánnosti. Naše decká sú predsa len skôr hanlivejšie, hned sa nechcú tak spontánne prejaviť, ale po párokamihoch, keď sa osmelia, to z nich hned opadlo. Musím oceniť, že naši mladí ľudia sa správajú disciplinované, veľmi profesionálne a zodpovedne. A tak sme sa my hned zaradili medzi tie dospelé súbory a nikdy s nami, čo sa týkalo profesionality, organizátori nemali problém.

Cením si najmä zodpovedný prístup mladých ľudí k povinnostiam, že vedia podať výkon v tom okamihu, keď sa to od nich očakáva a vyžaduje. Tento zájazd bol pre naše decká obrovská škola. Tam musí ísť ostýchavosť bokom, lebo tanec je najmä sponzorový prejav a vy sa musíme viedieť sústredit a ukázať, čo vo vás je hned v danom okamihu, aby ste v tanci predvedli vlastnú osobnosť. Potom, keď už slovenské deti začnú tancovať, tak tam už je na čo sa pozerať. Zvláštna je tá premena na javisku: deti trénujú a tancujú ako amatéri, ale vystupujú ako veľkí profesionáli. Naozaj som bola na ne pyšná, lebo sa správali ako reprezentanti umenia Slovenska. Zvlášne, je to taký paradox, lebo nás súbor Klnka sa na Slovensku až tak nemá kde

staťe nočno vyvazat za hranice Slovenska. Lenže ak Juraj Kubánka alebo Štefan Nosál zinscencujú slovenský folklór na moderné tanečné umenie s tradičnými prvками, ak sa naše tance zaodejú do nových podôb, potom vzniká čosi také unikátné, ako bol program To je Lúčnica, v ktorom vystupovali aj folklórni tanečníci s rockovou skupinou Elán.

Manažér súboru Klnka Peter Saňka sa ešte vrátil k tomu, ako zapôsobili jednotlivé vystúpenia súboru v Peru: „Najvážnejšie boli všetky, ale azda najzaujímavejšie bolo to posledné. Za päť minút alebo za sedem minút toho veľa nemôžete ukázať. Samotný festival je veľmi emotívny. Prvý deň čo sa týka emócií bol najkrajší, lebo ľudia doslova na festivale šáleli od nadšenia! A nádherný bol záver v tom meste Chiclayo, kam sme išli po festivale. Bol to koncert, ak by som to mohol presnejsie označiť: doslova psychodráma. To sme nikdy nevideli a ani ja som doteraz vo svojom živote nič podobné nezažil. Diváki na ňom boli dospelí ľudia aj deti. Možno dačo bolo podobné iba na zájazde v Mexiku, keď decká tak ako teraz, pol hodinu po predstavení podpisovali vzdau za divadlom bulletiny, knížky a všelijaké papiere. Vtedy sa naše deti cítili naozaj ako hviezdy, dobré im robil toľký záujem publika. Takéto zájazdity ich posuvajú aj v motivácii pridať v tréningu, lebo vidia, aký má ten náročný tréning zmysel. I to, ako je ich umenie vysoko cené. Vnímali to veľmi pozitívne a posúva to dopredu aj ich chuť na seba pracovať na tréningu. A vedia, že tá drina má zmysel. Pozvali nás aj do miestnej televízie. Popri tanci sme však mali šancu pozrieť si aj staré perúanske pamiatky a nádherné pozostatky perúanskej architektúry a kultúry. Pekné zájazdity sme mali aj potom počas dní oddychu, najmä keď sme sa boli kúpať v Tichom oceáne. Bolo to pri mestečku Huanchaco. Videli sme surfov na sedemmetrových vlnách. A keď sme vlezli do vody, ledva sme sa z nich dostali na breh. Moja žena Inka mala stres, že deti sú vo vode, začalo to byť trochu nebezpečné. Dostať sa z mora von bolo naozaj dosložité.“